

Tělesný formát

(článek v Lidových novinách 21. 3. 1996 k výstavě Elišky Jakubíčkové v Galerii AVU)

Věra Jirousová

Výstava prací Elišky Jakubíčkové, která je právě (do 4. dubna) k vidění na pražské Akademii výtvarných umění, je soustředěna na figurální téma. Věnujeme-li vystaveným obrazům a kresbám přiměřenou pozornost, uvědomíme si, že jejich velkorysý výraz a přirozená vitální síla upevňují namáhané základy stavby života. Znovu vyslovují jednoduchou vizuální řečí, že lidský věk a tělesný formát jsou určující východiska naší zkušenosti.

Malířčiny úchvatné kresby aktů v životní velikosti jsem prvně uviděla na AVU před pěti lety; mužské akty zezadu s pevnými vzpřímenými rameny a namodralými stíny si dodnes pamatuji. Obvykle ve mně vyvolávají tyto kresby z hodin večerního aktu rozpaky a také otázku: jaké jsou to vlastně „akademické“ ideje, které studenta opravňují, aby kreslil studii těla podle nahé cizí ženy nebo muže? A dokáže to vůbec, aniž by ponížil jiného člověka? Přestože se na AVU provozuje kreslení aktu zcela regulérně – lege artis, zůstávají tyto kresby vždycky poznamenány fatální distancí mezi subjektem a objektem, setrvačností dnes už zpochybněného novověkého názoru.

Eliška Jakubíčková dokázala ve svých kresbách tuto distanci překonat. Dosáhla toho překvapivě nikoli zlidšťujícími individuujícími prvky nebo deformacemi, ale zcela zvláštní schopností vložit do své práce velkou dávku neosobních emocí a energie na způsob citové nálože, která odstraní bariery a umožní, aby skrze druhého člověka byla znovu vyjádřena plnost a krása tělesnosti. Vedle této citové zralosti a virtuózní kresby působí ještě dnes poněkud dětinsky její nepoučenost o tom, „jak se dělá obraz“. Tahle zdánlivá neobratnost však podle mě není nedostatkem představivosti, je naopak zárukou, že malířka trpělivě vyčkává, až se dostaví její vlastní obrazy. Bez nich se totiž obejde jen takové dobové mělké malování, které dává do oběhu anonymní, klonované a bezcenné obrazy, a podílí se – často neúmyslně – na současném babylonském zmatení obrazů.

V pracích Elišky Jakubíčkové se volně seskupují figurální znaky do ohnisek obecných a původních lidských situací. Míří k svému místu, k setkání ty a já. V něm si obě postavy a oba prvky ponechávají ve stejné míře výraz tělesnosti i abstraktní myšlenky. Je určitě lepší se na ně jen dívat, než o nich mluvit nebo psát. Také proto, aby slovo předčasně nepojmenovalo a nezaplašilo, co v nich klíčí a docela radostně se klube.